

Programma 3 - Leefomgeving in balans

Leeswijzer

In dit programma leest u hoe Oost Gelre werkt aan een toekomstbestendig buitengebied, een gezonde leefomgeving, duurzame energievoorziening en veilige bereikbaarheid. We zetten in op een sterke landbouwsector die zich kan ontwikkelen binnen de grenzen van natuur, water, bodem en leefomgeving. Daarbij ondersteunen we ondernemers bij verduurzaming, verbreding van activiteiten en het vinden van nieuwe functies voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Daarnaast werken we samen met inwoners, agrariërs, het waterschap en andere partners aan een klimaatbestendige gemeente. Water en bodem zijn daarbij sturend voor ruimtelijke keuzes. We versterken biodiversiteit, landschap en groenblauwe structuren en bereiden onze kernen en het buitengebied voor op de gevolgen van klimaatverandering. We maken gebruik van innovatieve oplossingen en toepassingen.

Ook blijven we investeren in een betrouwbare en duurzame energievoorziening, met energiebesparing als uitgangspunt en draagvlak voor duurzame opwek. Tot slot zetten we in op een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid, waarbij lopen, fietsen, openbaar vervoer en een goede regionale ontsluiting bijdragen aan een aantrekkelijk en toegankelijk Oost Gelre.

Vitaal platteland

Ambitie

Landbouw blijft economisch belangrijk en bepalend voor landschap en identiteit. Tegelijk staan we voor grote veranderingen door klimaat, water, natuurdoelen en nieuwe regels.

We kiezen voor een beleid waarin rust en duidelijkheid wordt geboden waar:

- gezins- en familiebedrijven perspectief hebben
- water en bodem leidend zijn bij ruimtelijke keuzes
- landschap en biodiversiteit zichtbaar worden versterkt
- en wonen, werken en recreatie passen bij de plek.

Doelstellingen

Bij ontwikkelingen in het landelijk gebied, zetten wij in op versterking van het landschap.

We actualiseren ons beleid ten aanzien van erf- en landschappelijke inpassingen bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied. We zetten in op een kader met meetbare en toetsbare normen. Daarbij hebben we extra aandacht voor de handhaafbaarheid. Toezicht en handhaving op groenafspraken wordt structureel ingericht waarbij we ook de in het verleden gemaakte afspraken betrekken.

Doelstellingen

Een accounthouder buitengebied zorgt voor verbinding tussen de gemeente en agrarisch ondernemers.

De transitie in de landbouw zorgt voor vragen bij agrarisch ondernemers. Sommige beëindigen hun agrarisch bedrijf en onderzoeken de mogelijkheden wat te doen met hun leegkomende stallen.

Degene die doorgaan verkennen de mogelijkheden voor aanvullende mogelijkheden in inkomen. Dit kan deels gaan om verbreding en deels ook door uitbreiding van activiteiten.

Dit kan leiden tot vragen richting de gemeente. De accounthouder/gebiedsregisseur weet wat er speelt in het buitengebied, legt verbinding tussen belanghebbende partijen en helpt/ondersteunt ondernemers/inwoners in het buitengebied waar nodig.

Doelstellingen

Op gemeentelijk niveau zetten wij in op een blijvende, sterke positie van toekomstbestendige landbouw die een belangrijke plaats en functie heeft én houdt in het landelijk gebied.

We willen landbouw die past bij onze omgeving: duurzaam, verantwoord en in beginsel grondgebonden.

Gezinsbedrijven vormen de ruggengraat van onze agrarische sector. We geven ruimte aan innovatie, dierenwelzijn en emissiereductie, zolang dit past binnen duidelijke kaders.

- We ondersteunen grondgebonden en toekomstbestendige landbouw in een gezonde balans tussen dieren, bodem en omgeving.
- We geven ruimte aan toekomstbestending diervriendelijke, natuur en gezondheid versterkende vernieuwingen, emissiereductie en verduurzaming op erven.
- We beperken ongewenste ontwikkelingen van schaalvergroting zoals grootschalige intensivering en uitbreidingen binnen bouwvlakken.

Doelstellingen

Samen met het waterschap zetten wij in op aanpak van droogte. Wij willen die aanpak realiseren op basis van het natuurlijke watersysteem.

Uit het rapport "Het watersysteem in balans. Een verkenning toekomstperspectief Achterhoek en Liemers" blijkt dat we de nodige maatregelen moeten treffen. Daar is draagvlak voor. Op het moment dat dat aangepakt wordt willen wij dat combineren met maatregelen die ook goed zijn om droogte en wateroverlast tegen te gaan, om biodiversiteit te verbeteren en om landschap te versterken.

Doelstellingen

Wij faciliteren agrarische bedrijven die een toeristische component aan de bedrijfsvoering willen toevoegen voor zover dat een meerwaarde biedt voor het toeristisch product binnen onze gemeente.

Om een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke opgaven is het belangrijk om agrotourisme te zien en te ontwikkelen als onderdeel van een integrale aanpak van het landelijk gebied. Dit zodat agrotourisme kan bijdragen aan de beleving en waardering van het landelijk gebied, het verkorten van de voedselketen en een vitale agrarische sector.

Doelstellingen

Wij gaan voor een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waarin alle gebruikers van het landelijk gebied werken binnen de draagkracht van natuur, klimaat, water en bodem.

We willen landbouw die past bij onze omgeving: duurzaam, verantwoord en in beginsel grondgebonden. Gezinsbedrijven vormen de ruggengraat van onze agrarische sector. We geven ruimte aan innovatie, dierenwelzijn en emissiereductie, zolang dit past binnen duidelijke kaders.

- We ondersteunen grondgebonden en toekomstbestendige landbouw in een gezonde balans tussen dieren, bodem en omgeving.
- We geven ruimte aan toekomstbestending diervriendelijke, natuur en gezondheid versterkende vernieuwingen, emissiereductie en verduurzaming op erven.
- We beperken ongewenste ontwikkelingen van schaalvergroting zoals grootschalige intensivering en uitbreidingen binnen bouwvlakken.

Doelstellingen

Wij streven ernaar om de toeristische potentie van het aantrekkelijke landschap van Oost Gelre te vergroten. We versterken daarom de culturele en natuurhistorische waarden in het buitengebied.

Het Achterhoekse landschap leent zich erg goed om te recreëren en is betekenisvol voor de lokale economie.

- We versterken routes en ommetjes waar dat past, en stemmen dit af met grondeigenaren en gebruikers.
- We voorkomen versnippering van natuur en landschap en overlast door keuzes te maken in ligging, beheer en samenwerking.
- We bewaken de balans van prettige verblijf, rust, natuur en landbouw.

Doelstellingen

Wij streven naar een optimale verstandhouding met onze agrarische ondernemers en andere grondeigenaren in het buitengebied. Zij vormen een belangrijke (economische) drager in ons landelijk gebied.

Om te weten wat er leeft gaan wij het gesprek aan met onze agrarisch ondernemers in het buitengebied. Door onder andere het inzetten van een agrarisch contactpersoon, een ervencoach en door het houden van bijeenkomsten als er wat speelt of het voeren van individuele gesprekken.

Doelstellingen

Wij zetten in op een robuuste groen-blauwe dooradering van het buitengebied die bijdraagt aan de verbetering van landschapskwaliteit en biodiversiteit met een regeling waarbij grondeigenaren een marktconforme vergoeding ontvangen.

De belangrijkste kernkwaliteit van ons landschap zijn de coulissen (groen blauwe dooradering). De afwisselende landschappen, met houtsingels omzoomde percelen, groene boerenerven, zandwegen met struwelen, beken, bosjes en laanbeplantingen worden bijzonder gewaardeerd. Dit landschappelijk mozaiek is kwetsbaar en verdient structureel beheer. We zetten ons in voor een marktconforme vergoeding voor grondeigenaren voor instandhouding, beheer en versterking van de coulissen.

Het 'voor wat hoort wat' principe bij planologische medewerking voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet om de groenblauwe dooradering te versterken. Met het waterschap maken we afspraken om het fijnmazig net van watergangen natuurvriendelijker in te richten en te beheren.

Doelstellingen

Wij zetten in op maatwerk bij vrijkomende agrarische bebouwing en verbreding, waarbij ook omgevingskwaliteit en leefbaarheid worden versterkt.

Wij hebben nu een vrij strikt beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bebouwing. In 2027 hebben wij geactualiseerd beleid voor functieverandering, waarin wat meer flexibiliteit zit en ook ruimtere mogelijkheden zijn voor omschakeling naar werken.

Klimaat, water en groen

Ambitie

Klimaatverandering is ook merkbaar in Oost Gelre. We kiezen we voor een aanpak waarin water en bodem sturend zijn bij ruimtelijke keuzes. We willen schade en overlast beperken, de leefomgeving gezonder maken en onze natuur gebiedsgericht sterker maken.

Doelstellingen

Straten, pleinen, dorpen en wijken moeten beter bestand worden tegen wateroverlast en hitte

Belasting van het water systeem is onderdeel bij toetsing van nieuwe plannen en herinrichting, ofwel water en bodem worden sturend.

Doelstellingen

We gaan meer circulair en duurzaam werken door minder te verspillen en slimmer te bouwen

We gaan verstandig om met grondstoffen. We stimuleren hergebruik van materialen en circulair werken bij (ver)bouw en in de openbare ruimte.

Doelstellingen

We vergroenen kernen, wijken en schoolpleinen waar dat kan, met aandacht voor schaduw, koelte plekken en klimaatbestendige inrichting

Wij bouwen voort op een duidelijke groennorm en zetten in op extra bomen en betere zorg voor jonge aanplant. We gaan de komende periode 30.000 bomen planten.

Bereikbaar en veilig onderweg

Ambitie

Inwoners, werknemers en bezoekers moe ten zich prettig kunnen verplaatsen, waar bij lopen, fietsen en het openbaar vervoer vooropstaan en de auto wordt gebruikt wanneer dat nodig is.

We kiezen voor een mobiliteitssysteem dat:

- duurzaam en toekomstbestendig is, met oog voor energie en klimaat
- veilig is voor fietsers, voetgangers en kinderen
- er betrouwbaar woon-werkverkeer is voor ondernemers
- toegankelijk is voor ouderen en mensen die minder mobiel zijn
- past bij onze kernen en ons landschap.

Doelstellingen

De regionale bereikbaarheid van Oost Gelre wordt versterkt

Wij werken samen met Rijkswaterstaat, de provincie Gelderland, Regio Achterhoek en de EUREGIO aan een goede regionale en grensoverschrijdende bereikbaarheid. Daarbij blijven wij inzetten op een veilige en vlotte doorstroming op de N18, een goede aansluiting van het onderliggende wegennet en het beperken van sluipverkeer. Op de langere termijn blijven wij ons, samen met onze partners, inzetten voor een opwaardering van de N18 naar een 2x2 80km/h weg, zodat de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming structureel worden verbeterd. Daarnaast geven wij uitvoering aan de infrastructurele ontwikkelingen rond de N18 en starten wij met onderzoek en planvorming voor een toekomstige zuidelijke rondweg van Lichtenvoorde om de bereikbaarheid en leefbaarheid op de langere termijn verder te versterken.

Doelstellingen

Het openbaar vervoer in en naar de Achterhoek is toegankelijk en toekomstbestendig

Wij werken samen met vervoerders, de provincie Gelderland en regionale partners aan een duurzaam, toegankelijk en robuust openbaar vervoerssysteem. Daarbij zetten wij in op goede bus- en spoorverbindingen, aanvullend vervoer zoals ZOOV en innovatieve mobiliteitsoplossingen, zodat werk, onderwijs, zorg en voorzieningen voor iedereen bereikbaar blijven. Ook zetten wij ons in voor de verdere verbetering van regionale spoorverbinding, waaronder de verbindingen Winterswijk – (Zutphen) - Apeldoorn.

Doelstellingen

Lopen en fietsen zijn veilige en aantrekkelijke manieren van verplaatsen

Wij stimuleren lopen en fietsen als gezonde, duurzame en toegankelijke vervoerswijzen. Daarom zetten wij ons in voor veilige, directe en aantrekkelijke verbindingen tussen kernen, woonwijken, scholen, voorzieningen en werklocaties. Daarnaast werken wij samen met (regionale) partners aan de verdere verbetering (recreatieve) fietsverbindingen, zodat zowel inwoners als bezoekers veilig en comfortabel gebruik kunnen maken van het fiets- en wandelnetwerk.

Doelstellingen

We verbeteren de verkeersveiligheid in Oost Gelre

Wij werken risico gestuurd aan verkeersveiligheid volgens het Strategisch Plan Verkeersveiligheid en het Mobiliteitsplan 2040. Daarbij richten wij ons op locaties waar de risico's het grootst zijn, zoals schoolomgevingen, drukke oversteeklocaties en wegen met gemengd verkeer. Ook hebben we aandacht voor de verkeersveiligheid van fietsers op wegen buiten de bebouwde kom en blijven wij inwoners bewust maken van veilig verkeersgedrag.

Betaalbare energie

Ambitie

Het doel is energiezekerheid en een voor iedereen duidelijke, met partners stap-voor-stap uitgevoerde verduurzaming, met een aanpak die haalbaar, betaalbaar en eerlijk is.

We kiezen voor drie uitgangspunten:

- Besparen en isoleren eerst wat we niet gebruiken, hoeven we niet op te wekken
- Opwek met draagvlak: zon en wind zijn nodig, met een zorgvuldige aanpak, samen met de omgeving
- Eerlijk en uitvoerbaar: rekening houdend met net capaciteit, betaalbaarheid en uitvoeringskracht.

Doelstellingen

Oost Gelre is zo snel als mogelijk, maar uiterlijk in 2050 energieneutraal.

De basis voor de lokale ambitie is het regionale Akkoord van Groenlo 3.0 en het "Regionaal Uitvoeringsprogramma Energietransitie Achterhoek". In dit uitvoeringsprogramma is veel gewicht toegekend aan besparingsdoelstellingen voor de gebouwde omgeving. Daarnaast is een aparte categorie gewijd aan opwekking van duurzame elektriciteit. Een doorvertaling van de regionale doelstellingen heeft plaatsgevonden in het "Uitvoeringsplan energietransitie gemeente Oost Gelre 2026-2031". De nadere uitwerking van dit plan heeft plaatsgevonden in de "Projectagenda 2026". Voor het behalen van de doelstellingen worden de volgende drie uitgangspunten uit het coalitieakkoord "Lief met lef" gehanteerd: - energie besparen en isoleren is het startpunt - voor de opwek van duurzame energie dient voldoende draagvlak te zijn - maatregelen moeten eerlijk en uitvoerbaar zijn.

Doelstellingen

We kiezen voor een wijkgerichte warmtetransitie

We kiezen voor een wijkgerichte warmtetransitie waarbij de gemeente een aanjagende rol neemt bij de overstap van aardgas naar passende oplossingen per kern, zoals elektrisch, hybride of collectief, met toepassing van het draagkrachtprincipe.

Doelstellingen

We maken een vergroting van duurzame opwek én netcapaciteit

We maken een vergroting van duurzame opwek én netcapaciteit. We gaan door met zon op daken en windenergie binnen de RES-afspraken, met nadruk op natuur, participatie en omgevingsfondsen. We starten het planvormingstraject voor een initiatief met windturbines. Tegelijkertijd pakken we samen met onze partners netcongestie aan met onder meer energiehub, opslag en slimme sturing.

Doelstellingen

We verduurzamen onze woningen en zetten in op lagere woonlasten

We verduurzamen onze woningen en zetten in op lagere woonlasten. Daarbij geldt: "Eerst besparen en isoleren". Verduurzaming moet woonlasten verlagen en woningen comfortabeler maken, met extra aandacht voor inwoners met een kleine beurs en toegankelijke ondersteuning en subsidies.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren

Taakveld	Naam indicator	Eenheid	Bron	Oost Gelre	Gemeentegrootte 20.000-50.000 inw.	Jaar
Volksgezondheid en Milieu	Totaal huishoudelijk restafval	kg/inwoner	CBS	41	116	2024
Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	28,8%	geen data	2024

Bron: [waarderijegemeente.nl](https://www.waarderijegemeente.nl), cijfers worden regelmatig geactualiseerd en kunnen afwijken

Middelen: wat mag het kosten?

x € 1.000

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Lasten</i>					
Ongewijzigd beleid	-21.970	-19.472	-19.472	-19.472	-19.472
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming lasten</i>	-21.970	-19.472	-19.472	-19.472	-19.472
<i>Baten</i>					
Ongewijzigd beleid	8.879	8.631	8.631	8.631	8.631
Structurele wijziging					
Incidentele wijziging					
<i>Nieuwe raming baten</i>	8.879	8.631	8.631	8.631	8.631
<i>Saldo</i>	-13.291	-10.841	-10.841	-10.841	-10.841
Voorstel nieuw beleid structureel		-398	-941	-1.388	-2.317
Voorstel nieuw beleid incidenteel		-645	-140	0	0
Dekking reserve		645	163	0	0
Dekking rioolfonds		71	197	327	589

Meerjarenbegroting					
	2026	2027	2028	2029	2030
Saldo nieuw beleid		-327	-721	-1.061	-1.728
Totaal saldo programma 3	-13.291	-11.168	-11.562	-11.902	-12.569

Bedragen x €1.000

Exploitatie			Primitieve begroting 2027
Lasten			
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer		6.358
TV5.5	5.5 Cultureel erfgoed		220
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		3.587
TV7.2	7.2 Riolering		3.028
TV7.3	7.3 Afval		3.022
TV7.4	7.4 Milieubeheer		3.257
Totaal Lasten			19.472
Baten			
TV2.1	2.1 Verkeer en vervoer		-577
TV5.7	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-51
TV7.2	7.2 Riolering		-4.044
TV7.3	7.3 Afval		-3.882
TV7.4	7.4 Milieubeheer		-77
Totaal Baten			-8.631
Gerealiseerd saldo van baten en lasten			10.841
Gerealiseerd resultaat			10.841

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

Voorstellen van nieuw beleid voor het jaar 2027

x € 1.000

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
P3 nieuw:			
Uitvoering Plan Wielewaal	500		

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Herinrichting Varsseveldseweg (gedeelte Meidoornstraat - Beukstraat) te Lichtenvoorde	160		
Integrale wijkaanpak Hart van Hooiland	585		
Doorfietsroute Doetinchem-Groenlo (gedeelte Lichtenvoorde-Zuid - Gemeentegrens Oude IJsselstreek	630		
Aanpassing landhoofd spoorviaduct te Lieveelde	400		
Uitvoering Programma Klimaat			-240
Programma Klimaat		70	
Mobiliteitsvisie Lichtenvoorde		60	
Inventarisatie snelheidsremmende maatregelen 60km/h wegen in het fietsnetwerk		25	
Onderzoek naar de verkeersveiligheid van school- en sportlocaties		30	
Analyse fietsnetwerk		25	
Verkenning onderliggend wegennet nieuwe aansluiting Lichtenvoorde-Zuid – Harreveld		60	
Actualiseren wegenlegger		75	
P3 Programmabegroting 2026			
Rehabilitatie verhardingen buiten de bebouwde kom	1.200		-72
Renovatie gemalen en drukunits	200		-11
Rioolrenovatie obv beheerprogramma	100		-5
Onderzoeken en plannen uit WRP			-50

Omschrijving	Investerings	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Duurzame omvorming openbare ruimte tbv klimaatdoelstellingen en wateroverlast	100		-5
Herinrichting Lichtenvoordseweg (Oude Aaltenseweg - Winterswijkseweg) te Groenlo	325		
Reconstructie Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat-Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	1.650		
Aanleg en verbetering riolering Rembrandtplein, Oude Aaltenseweg(gedeelte Bronckhorststraat-Dr. Schaepmanstraat), Hugo de Grootstraat, Dr. Schaepmanstraat en Vondelstraat te Lichtenvoorde	990		
Optimaliseren zinker Winterswijkseweg te Groenlo	200		
Reconstructie Het Blik te Groenlo	1.266		
Aanleg en verbetering riolering Het Blik te Groenlo	774		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Ds van Krevelenstraat en Gert Reindersstraat te Lichtenvoorde	110		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Bronckhorststraat, De Rode van Heeckerenstraat(gedeelte Dr. Ariensstraat-Van der Meer de Walcherenstraat, Dr. Besselinkstraat (gedeelte Op den Akker en Bronckhorststraat), Nieuwe Maat(gedeelte Op den Akker-Bronckhorststraat en kruising Gert Reinderstraat-Martin Lelieveldtstraat-Oude Aaltenseweg te Lichtenvoorde	110		
(Voorbereidingskrediet) Reconstructie Pastoor Sandersstraat (F. ten Boschstraat-Acasiastraat), Lindestraat, Meidoornstraat, Esdoornstraat en Kastanjestraat te Lichtenvoorde.	110		
Visie Bewegen, Ontmoeten en Spelen (gezonde leefomgeving)	237		-14

Omschrijving	Investeringsen	Dekking uit reserves	Budgettaire lasten
Beleid Klimaatadaptatie		60	
Ontsteden in kernen van Oost Gelre		100	
Klimaatmaatregelen voor alle kernen		40	
Duurzame vervanging van (laan)bomen als gevolg van uitval vanwege klimatologische omstandigheden		100	
Totaal	9.647	645	-397

